

Zdroj:

Doporučení MŠMT k realizaci sexuální výchovy v základních školách ze dne 2. 4. 2010

Sexuální výchova – Vybraná témata; Příručka pro učitele, Praha 2009

Inspis ŠVP

Sexuální výchova v RVP ZV

Sexuální výchova je v základních školách realizována zejména prostřednictvím vzdělávacích oblastí **Člověk a jeho svět na I. stupni ZŠ** a **Člověk a zdraví na II. stupni ZŠ**, tyto vzdělávací oblasti jsou dále tematicky propojeny se vzdělávacími oblastmi **Člověk a společnost**, **Člověk a příroda**, s průřezovými tématy **Osobnostní a sociální výchova**, **Mediální výchova** a tematicky zasahuje také do dalších vzdělávacích oblastí a průřezových témat.

Realizaci sexuální výchovy je naplňován především jeden z cílů základního vzdělávání, a to **učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný.**

Příloha 6

Sexuální výchova v RVP ZŠS Díl I

Sexuální výchova je ve školách vzdělávacích podle RVP ZV – LMP realizována zejména prostřednictvím vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví, tyto vzdělávací oblasti jsou dále tematicky propojeny se vzdělávacími oblastmi Člověk a společnost, Člověk a příroda, s průřezovými tématy Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova a tematicky zasahuje také do dalších vzdělávacích oblastí a průřezových témat (viz RVP ZŠS).

Obsah učiva související se sexuální výchovou vyjmutý z výše uvedených vzdělávacích oblastí a průřezových témat:

1. Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme

- domov a jeho okolí, orientace v okolí bydliště, adresa bydliště,
- škola, prostředí školy, cesta do školy; bezpečnost.

Lidé kolem nás

- rodina a společnost, role členů rodiny, příbuzenské vztahy; mezilidské vztahy; základní pravidla společenského chování,
- osobní bezpečí, chování v krizových situacích; protiprávní jednání a jeho postih (šikana, zneužívání, týrání).

Člověk a jeho zdraví

- lidské tělo, části lidského těla,
- péče o zdraví, osobní hygiena, sdělení potíží,
- osobní nebezpečí,
- ochrana sebe a svého těla před obtěžováním a zneužíváním.

2. Člověk a zdraví

Učivo

- vztahy ve dvojici, kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství,
- vztahy a soužití v prostředí rodiny, školy, vrstevnické skupiny,
- dětství, puberta, dospívání; tělesné změny,
- sexuální dospívání, prevence rizikového sexuálního chování; antikoncepce, těhotenství
- tělesná hygiena, zásady osobní a intimní hygieny,
- ochrana před přenosnými i nepřenosnými chorobami, bezpečné způsoby chování (nemocí přenosné pohlavním stykem, HIV/AIDS, hepatitidy), preventivní a lékařská péče,
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita; šikana a jiné projevy násilí; formy sexuálního zneužívání dětí; komunikace se službami odborné pomoci – praktické dovednosti,
- bezpečné chování, komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi,
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví, bezpečné prostředí ve škole.

3. Člověk a společnost

Učivo

- rodina, škola, funkce a struktura rodiny, odpovědnost rodičů za výchovu dětí; práva a povinnosti žáků, vztahy ve škole,
- mezilidské vztahy ve společnosti, základní pravidla společenského chování; mezilidská komunikace; úcta k člověku; rovnoprávné postavení žen a mužů,
- lidská práva, základní lidská práva, práva dítěte a jejich ochrana, rodinné právo; týrané dítě zneužívané dítě; šikana, diskriminace.

4. Člověk a příroda

Učivo

- stavba a funkce jednotlivých částí lidského těla

5. Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **Osobnostní rozvoj**
 - sebepoznání a sebepojetí,
 - seberegulace a sebeorganizace,
 - psychohygiena.
- **Sociální rozvoj**
 - poznávací schopnosti,
 - mezilidské vztahy,
 - komunikace,
 - spolupráce a soutěživost.
- **Morální rozvoj**
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti,
 - hodnoty, postoje, praktická etika.

Výchova demokratického občana

- občan, občanská společnost a stát.

Multikulturní výchova

- lidské vztahy.

Mediální výchova

- interpretace vztahu mediálních sdělení a reality,
- fungování a vliv médií ve společnosti.

Realizaci sexuální výchovy je naplňován především jeden z cílů tohoto typu vzdělávání, a to učít žáky chránit vlastní zdraví a zdraví jiných. Zároveň jsou rozvíjeny především tyto klíčové kompetence:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence občanské.

MŠMT poukazuje v souladu s kurikulární reformou na naléhavost systematického přístupu k řešení problematiky sexuální výchovy v souvislosti s aktuálními výsledky různých šetření a analýz realizovaných v této oblasti (nebezpečí hrozící v souvislosti s užíváním internetu, nárůst počtu HIV pozitivních osob, zvyšující se výskyt pohlavně přenosných chorob, zvýšený výskyt rakoviny prostaty, rakoviny prsu a děložního čípku, sexuální zneužívání dětí zejm. s ohledem na komercializaci sexu, nežádoucí otěhotnění, zvyšující se počet případů domácího násilí, šikana vykazující homofobní znaky, změny ve struktuře rodiny, apod.), **s potřebou akcentovat nejen mravní jednání v obecné rovině, ale i mravní bezpečné jednání v souvislosti se sexuálním chováním.**

Příručka (Sexuální výchova – Vybraná témata) obsahuje tato témata:

- sexuální výchova a RVP ZV včetně námětů učiva vzhledem k věkovým zvláštnostem;
- sexuální výchova z pohledu etiky;
- ochrana reprodukčního zdraví mladistvých;
- HIV/AIDS; nemoci přenosné pohlavním stykem;
- sexuální orientace; sexuální deviace a deviantní chování;
- sexuální dysfunkce;
- sexualita a média – bezpečný internet;
- genderové aspekty sexuální výchovy;
- syndrom CAN (Child Abuse and Neglect);
- sexuální výchova v rodině; didaktické náměty

Zmiňované výstupy ve stížnosti jsou obsaženy v RVP ZV (06/2023) ve **vzdělávací oblasti Člověk a společnost**, konkrétně pro **vzdělávací obor Výchova k občanství**, str. 59.

VO-9-1-05 *objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám*

VO-9-1-06 *rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti*

V našem ŠVP 7. verze jsou tyto výstupy zařazeny do předmětu:

Vzdělávací oblasti Člověk a společnost: Občanská výchova - 7. ročník, v tematickém celku Člověk ve společnosti str. 119, 120

Občanská výchova

Občanská výchova	7. ročník	
Výchovné a vzdělávací strategie	• Kompetence k učení • Kompetence k řešení problémů • Kompetence komunikativní • Kompetence sociální a personální • Kompetence občanské • Kompetence pracovní • Kompetence digitální	
RVP výstupy	ŠVP výstupy	Učivo
Tematický celek – Člověk ve společnosti		
VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám	charakterizuje pojem tolerance a jeho využívání v praxi	problémové situace, jejich řešení
VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	na příkladech objasní asertivní, pasivní a agresivní chování	konflikty vnitřní a vnější
VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám	popíše situace, kdy je ve společnosti potřebná tolerance	problémové situace, jejich řešení
VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám	popíše projevy netolerance, rasismu, xenofobie a extremismu	problémové situace, jejich řešení
VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	popíše chování s různým temperamentem	problémové situace, jejich řešení
VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	objasní, jak osobní vzory ovlivňují život jedince	společenská sebedůvěra morálka a mravnost
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	vysvětlí pojem rasismus, solidarita, nerovnost	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost ČR v současnosti, minulosti a nesnášenlivost
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	uvede příklady nesnášenlivosti	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost

Občanská výchova	7. ročník	
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	popíše, které lidské skupiny potřebují zvýšenou ochranu a pomoc	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	objasní, jak nesnášenlivost narušuje mezilidské vztahy	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	rozpozná předsudky a stereotypy narušující lidské vztahy	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost
VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti	projevuje respekt ke kulturním rozmanitostem a právům druhých	rasismus, xenofobie, netolerance, nerovnost
VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	rozlíší jednotlivá masmédiá a prostředky masové komunikace	masová kultura a její vliv na společnost
VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	určí pozitivní a negativní význam masmédií ve společnosti	masová kultura a její vliv na společnost
VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	rozlíší fakta, názory a manipulativní prvky v mediálním sdělení	masová kultura a její vliv na společnost prožívání, myšlenkové operace
VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	diskutuje o vlivu propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí	masová kultura a její vliv na společnost vztah člověka k médiím prožívání, myšlenkové operace
VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	žák vnímá a popisuje své projevy chování	projevy chování
VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích	hodnotí své způsoby chování a chování druhých	projevy chování
Tematický celek – Člověk jako jedinec		
VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života	rozlíší pozitivní a negativní emoce	vnímání prožívání sebehodnocení
VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání	objasní příčiny nevhodného chování v některých situacích	lidské emoce, jejich význam a zvláštnosti problémové situace, jejich řešení asertivita sebehodnocení sebepojetí, sebedůvěra adaptace na životní změny

Výstupy sexuální výchovy na II. stupni obsažené v našem ŠVP 7. verze jsou zařazeny do předmětů:

Přírodopis – 8. ročník - (jedná se o výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, který byl včleněn do přírodopisu 8. ročníku) str. 239

VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví	žák respektuje změny v dospívání, vhodně na ně reaguje, kultivovaně se chová k opačnému pohlaví	vývoj lidského jedince ve všech etapách - prenatální a postnatální období tělesná a duševní hygiena
VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování	žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli, chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování	tělesná a duševní hygiena těhotenství a zodpovědný životní styl, antikoncepce

Vzdělávací oblast Člověk a příroda: Přírodopis 8. ročník biologie člověka str. 238

P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy	popíše stavbu a funkci orgánových soustav člověka s důrazem na propojení jejich činnosti	stavba a funkce tělních soustav člověka (opěrná, svalová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací, kožní, nervová, rozmnožovací soustava)